

Kirkkohallitus - Virastokollegio

10.03.2022

Kirkkohallituksen virastokollegio / Kyrkostyrelsens ämbetskollegium

Kokousaika/Tid	10.03.2022 klo 09:00	
Kokouspaikka/Plats	Jerusalem	
Jäsenet/Medlemmar	Pekka Huokuna (puh.joht./ordf.)	poissa/frånvarande
	Pirjo Pihlaja (puh.joht./ordf.)	
	Kimmo Kääriäinen	(etäyhteys/på distans)
	Anna Kaarina Piepponen	
	Petri Määttä	poissa/frånvarande
	Juha Tuohimäki	
Läsnä/Närvarande	Eeva-Kaisa Heikura	(etäyhteys/på distans)
	Asta Virtaniemi (siht./sekr.)	
	Edla Mäkelä	112–114 §
	Harri Palo	115–129 §
Pöytäkirjan vakuudeksi/In fidem		Tarkastanut/Justerat
Asta Virtaniemi		Pirjo Pihlaja

Kirkkohallitus - Virastokollegio

10.03.2022

§ 114 Helsingin seurakuntayhtymän Östersundomin kirkon lämmitysjärjestelmän uusiminen ja siitä johtuva kirkkorakennukseen kohdistuva olennainen muutos

Diaarinumero DKIR/1059/03.03.00/2021

Esittelijä yliarkkitehti Edla Mäkelä

Perustelut **Alistettu päätös**

Helsingin seurakuntayhtymän yhteinen kirkkovaltuusto on 27.01.2022 § 8 päättänyt hyväksyä Östersundomin kirkon lämmitysjärjestelmän uusimisen. Ilmalämmitysjärjestelmän laitteiston purkaminen ja uusien vesikiertoisten pattereiden asentaminen kirkkoon ovat kirkkolain tarkoittamia olennaisia muutoksia.

Muutoksen kohteena oleva kirkollinen rakennus

Östersundomin kirkko on rakennettu vuonna 1754. Kirkko on länsitornillinen pitkäkirkko, jonka pohjamuoto on venytetty oktagoni eli kahdeksankulmio. Vuonna 1954 kirkko on maalattu keltaiseksi. Kirkossa on paanukatto, joka on tervattu viimeksi vuonna 2000. Kirkon nykyinen lämmitysjärjestelmä on 1960-luvulta peräisin oleva ilmalämmitys, jonka lämmönlähteenä on öljy. Lämmin ilma tuodaan kirkkosaliin lehterin kautta ylhäältä, lehterin kaiteessa olevien kookkaiden säleikköjen kautta. Sakastissa on sähköpatterit. Eteistilassa ei ole lämmitystä. Kirkko on suojeltu kirkkolailla.

Suunnitelma käsittää kirkon lämmitysjärjestelmän ja energialähteen uusimisen. Lämmönlähteeksi esitetään maalämpökaivoja, jotka porataan kirkkomaan ulkopuolella sijaitsevalle pysäköintialueelle. Lämmönvaihdin sijoitetaan samaan tilaan, jossa purettava öljylämmityskattila sijaitsee. Kirkossa lämmönjako toteutetaan vesikiertoisilla pattereilla, jotka sijoitetaan kirkonpenkkien alle kirkkosaliin ja lehterille. Lehterin kaiteessa olevat ilmalämmitysjärjestelmän puhaltimet sekä niihin johtava kanava poistetaan ja lehterin kaide konservoidaan alkuperäiseen asuunsa. Eteistilaan lisätään lämmityspatterit.

Kirkkohallitus - Virastokollegio

10.03.2022

Museoviraston lausunto

Museovirasto on antanut asiasta lausunnon 31.03.2021. Lausunto perustuu LVI-insinööritoimisto T. Lehti Oy:n 19.03.2021 päivättyyn lämpökaivojen poraussuunnitelmaan ja kirkkosalin ja lehterin pohjapiirustukseen, jossa viimeisin muutos on päivätty 20.01.2021. Kirkkosaliin sijoitettavien pattereiden mahdollisista sijoituksista, lukumääristä, koosta ja väristä on suunnitelmaa laadittaessa neuvoteltu Museoviraston kanssa. Museoviraston lausunnon mukaan asennukset on suunniteltu toteutettavaksi mahdollisimman huomaamattomasti, mutta myös toteutusvaiheen huolellisuus on varmistettava. Radiaattorit termostaatteineen tilataan penkkien harmaan sävyn mukaan. Penkkien alla lämpöjohdot maalataan radiaattorin sävyyn, mutta muilta osin asennuskohdan taustan värisävyyn. Lehterin kaiteen ilmapuhaltimien poistamisen myötä tarpeettomiksi jäävät kotelot tulee poistaa ja aukot ennallistaa umpeen. Toimenpide tulee teettää konservaattorilla.

Lämmitysjärjestelmän uusimisen jälkeen mahdollisten muutosten toteutukseksi olosuhdeseurantaa tulee jatkaa rakennuksen eri kohdissa sekä rakenteissa ja pinnoilla, mukaan lukien saarnatuoli, alttarilaite ja muu kiinteä sisustus sekä taideteokset ja urut. Mahdollisia muutoksia havaittaessa tulee selvittää, olisiko lämpötilaa tai kosteutta kirkossa tarvetta tarkistaa. Nopeita muutoksia tulee kuitenkin välttää. Nykyiseen lämmitys- ja iv-järjestelmään liittyvät säleiköt pohjoisjulkisivussa ja kellotornissa erottuvat häiritsevästi. Niiden tarvetta tai mahdollista uudelleensijoitusta ja mitoitusta tulisi myös tarkastella tässä yhteydessä. Viimeistään ne tulee ottaa käsiteltäviksi seuraavan julkisivujen kunnostushankkeen yhteydessä.

Koska rakennuksen alla on syksyllä 2019 tehdyssä kuntotutkimuksessa todettu etenkin rakennuksen pohjoissivulla merkittävää kosteutta, on tärkeää huolehtia alapohjan tuulettuvuudesta. Kirkkosalin pohjoisseinän kivijalkaa ulkopuolella peittävää pintamaata olisikin syytä pyrkiä poistamaan. Maanpinnan kevyttä muokkaamista ko. alueella voidaan tehdä myös samalla, jos tarpeettomaksi nyt jäävä öljysäiliö kaivetaan ylös maasta. Vuosituhannen vaihteessa toteutetun salaojan toimivuus tulee myös varmistaa.

Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta Museovirasto toteaa, että putkien kaivutyöt tulee tehdä arkeologisessa valvonnassa. Mikäli käytetään vanhoja

Kirkkohallitus - Virastokollegio

10.03.2022

putkilinjoja, voidaan töiden edetessä valvonnan tarvetta tarkentaa.

Arkeologisen valvonnan kustannuksista vastaa hankkeen toteuttaja, joka tilaa valvonnan valitsemaltaan arkeologiselta toimijalta.

Tuomiokapitulin lausunto

Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli on antanut asiasta kaksi lausuntoa. Ensimmäinen lausunto on annettu 4.11.2021 § 19. Asian päätöksenteossa olleiden virheiden ja puutteiden vuoksi Helsingin seurakuntayhtymän yhteinen kirkkovaltuusto käsitteli asian uudelleen 27.01.2022 § 8. Tuomiokapituli antoi asiasta uuden lausunnon 09.02.2022 § 34, jonka mukaan tuomiokapituli puoltaa päätöksen vahvistamista edellyttäen, että siitä ei määrääjassa valiteta kirkkohallitukseen.

Alistusviranomaisen harkinta asiassa

Östersundomin kirkon lämmitysjärjestelmän muutoksen suunnitelmissa esitetyt kirkkorakennukseen kohdistuvat muutokset ovat kirkkolain tarkoittamia olennaisia muutoksia, joten seurakunnan päätös on kirkkolain mukaan alistettava vahvistettavaksi.

Helsingin seurakuntayhtymän yhteinen kirkkovaltuusto on 10.6.2021 § 66 hyväksynyt ensimmäisen kerran Östersundomin kirkon lämmitysjärjestelmän muutoksesta johtuvan kirkkorakennuksen olennaisen muutoksen ja alistanut päätöksen tuomiokapitulin puollettavaksi ja sen jälkeen kirkkohallituksen vahvistettavaksi. Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli on 4.11.2021 § 19 antamassaan lausunnossa puoltanut hanketta. Kirkkohallituksen yliarkkitehti otti 29.11.2021 Helsingin seurakuntayhtymään yhteyttä ja pyysi päätöksen tekemistä uudelleen, koska päätöksestä puuttui Helsingin Mikaelin seurakunnan seurakuntaneuvoston lausunto sekä liiteasiakirjana suunnitelmat. Lisäksi yliarkkitehti ohjeisti päätöksen asettamisessa nähtäville 30 päiväksi sekä valitusosoituksen osoittamisesta Kirkkohallitukseen.

Mikaelin seurakunnan seurakuntaneuvosto antoi asiasta lausunnon 13.12.2021 § 79, jossa se puoltaa suunnitelmia. Helsingin seurakuntayhtymän yhteinen kirkkovaltuusto hyväksyi uudelleen 27.1.2022 § 8 Östersundomin kirkon muutoksen ja päätöksen liitteenä oli suunnitelmat sekä Museoviraston että Mikaelin seurakunnan seurakuntaneuvoston

Kirkkohallitus - Virastokollegio

10.03.2022

lausunnot. Päätös oli asetettu nähtäville 03.02.2022 ja valitusosoitus on osoitettu Kirkkohallitukseen.

Helsingin hiippakunnan tuomiokapitulin 09.02.2022 § 34 antamassa toisessa lausunnossa Helsingin seurakuntayhtymän yhteisen kirkkovaltuuston kokouspäiväksi ja käsittelypykäläksi on ilmoitettu virheellisesti 13.12.2021 § 79. Kirkkohallituksen yliarkkitehti pyysi 18.02.2022 sähköpostitse tuomiokapitulilta korjattua lausuntoa, joka toimitettiin Kirkkohallitukseen 02.03.2022.

Edellä kuvatulla menettelyllä Östersundomin kirkon olennaisia muutoksia koskevassa päätöksenteossa olleet virheet ja puutteet voidaan todeta korjatuiksi. Östersundomin kirkkoon esitetyt muutokset tukevat hiilineutraalisuustavoitteita.

Alistusviranomaisen päätösvalta

Helsingin seurakuntayhtymän yhteisen kirkkovaltuuston päätös on syntynyt lain mukaisessa järjestyksessä ja lain edellyttämällä määränemmistöllä. Päätös on tarkoituksenmukainen eikä päätöksestä ole valitettu, joten päätös on vahvistettavissa.

Sovelletut lainkohdat: Kirkkolain 7 luvun 4 §, 9 luvun 3 §, 14 luvun 2 §, 5a § sekä 24 luvun 1 § ja 8b §. Kirkkojärjestys 10 luku 14 §.

Lisätiedot	yliarkkitehti Edla Mäkelä, p. 050 591 7665, edla.e.makela@evl.fi
Päätösehdotus	Kirkkohallitus vahvistaa Helsingin seurakuntayhtymän yhteisen kirkkovaltuuston 27.1.2022 § 8 mukaisen Östersundomin kirkon muutoksia koskevan päätöksen.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.
Toimenpiteet	Ote Helsingin seurakuntayhtymä ja Museovirasto, tiedoksi Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli.

Kirkkohallitus - Virastokollegio

10.03.2022

OIKAISUVAATIMUSOHJE

Tähän päätökseen tyytymätön voi tehdä siitä kirjallisen oikaisuvaatimuksen kirkkohallituksen täysistunnolle.

Oikaisuvaatimuksen voi tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen).

Kun seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaisen alistama päätös on jätetty tutkimatta tai vahvistamatta taikka sitä on muutettu, kirkkoneuvostolla, seurakuntaneuvostolla, yhteisellä kirkkoneuvostolla sekä seurakunnan jäsenellä on oikeus vaatia oikaisua päätökseen.

Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimusaika lasketaan päätöksen tiedoksisaannista tiedoksisaantipäivää lukuun ottamatta. Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa katsotaan asianosaisen saaneen tiedon päätöksestä kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Seurakunnan jäsenen oikaisuvaatimusaika lasketaan siitä päivästä, jona kirkkohallituksen päätös on asetettu yleisesti nähtäväksi.

Oikaisuvaatimuksen sisältö

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti ja siitä on käytävä ilmi:

- oikaisuvaatimuksen tekijän nimi ja tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi
- päätös, johon oikaisua vaaditaan
- millaista oikaisua päätökseen vaaditaan
- millä perusteilla oikaisua vaaditaan.

Kirkkohallitus - Virastokollegio

10.03.2022

Oikaisuvaatimuksen toimittaminen

Oikaisuvaatimus on toimitettava oikaisuvaatimusajan kuluessa kirkkohallitukselle osoitettuna osoitteeseen:

Postiosoite: PL 210, 00131 Helsinki

Käyntiosoite: Eteläranta 8, Helsinki

Sähköposti: kirkkohallitus@evl.fi

Kirkkohallituksen viraston aukioloaika on maanantaista perjantaihin klo 8.30–16.15.

Oikaisuvaatimuksen on oltava perillä kirkkohallituksessa oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Oikaisuvaatimuksen voi tuoda virastoon, lähettää postitse tai sähköisesti.

Sähköinen viesti katsotaan saapuneeksi viranomaiselle silloin, kun se on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä.

Oikaisuvaatimus toimitetaan omalla vastuulla.